

uitgave besloten was, zijn wat voorbarig geweest. Wij kregen de autorisatie van de vergadering, maar of wij daarvan gebruik zullen maken, is nog niet te zeggen.

Aan den maaltijd na het Congres werd door den Heer RUYSCH onze vertrekkende Voorzitter toegesproken en onze Voorzitter, die voor altijd was heengegaan, in zeer warme en welsprekende bewoordingen herdacht. Hij deed er goed aan diens groote verdiensten nog eens in onze herinnering terug te roepen. Want in zijn lange ministerieele loopbaan heeft de Heer HEEMSKERK altijd op de bres gestaan waar het gold onze gezondheidsbelangen te verdedigen en meer dan iemand anders heeft hij voor de bevordering daarvan gedaan. En als wij ons best doen het Gezondheids-Congres, dat door hem werd gesticht en waaraan zijn laatste krachten waren gewijd — zijn nalatenschap! — te doen slagen en meer en meer aan zijn doel te doen beantwoorden, eeren wij ook zijn nagedachtenis.

Maar ik heb het al veel te lang gemaakt en eindig dus. Geloof mij gaarne

t. t.

PIJNAPPEL.

INGEZONDEN.

DE INDISCHE VROEDVROUWEN-QUAESTIE.

Antwoord aan Dr. STRATZ.

De persoonlijke opvattingen van Dr. STRATZ omtrent de waarde van mijn brochure en van mijn referaat ga ik met stilzwijgen voorbij. Ook zijn spijt mij te moeten antwoorden. Als het niet juist vanwege de „consules” geweest ware, zou ik de artikelen in het *Handelsblad* gelezen en toen zoowel als nu gezwegen hebben. Maar nu vond ook ik, evenals Dr. STRATZ zelf, de zaak te gewichtig om niet te trachten de besprekingen terug te dringen binnen de grenzen van zuiver medische logica.

Dat ik daarbij persoonlijke ervaring niet op den voorgrond stelde, is juist; wie mijn brochure en referaat leest, zal zien waarom. Ze was mijns inziens te gering om voor anderen een beslissende waarde te hebben. Iedereen kan dus die bewuste mededeeling aan Prof. TREUB zelfs *geheel* wegcijferen. De zaak zelve zal er niets door veranderen. Wel wil ik Dr. STRATZ op zijn vraag nog antwoorden, dat, *waar* ik bevellingen leidde door mij gedurende *meer* dan vijf dagen de temperatuur werd opgenomen, minstens tweemaal daags en eigenhandig.

Uit de toelichting van Dr. STRATZ omtrent de wijze, waarop zijn opinie aangaande de verloskundige toestanden verkregen werd, blijkt niets anders dan wat ik beweerde: ze steunde op 14, door CANNegieter besproken gevallen in een heel jaar en later op cijfers, verkregen uit de archieven gedurende een reis van een paar maanden in een land, viermaal zoo groot als Nederland en in een tijd, toen er nog minder spoorwegen waren dan thans!

Ook nu blijf ik dit hoogstens voldoende vinden voor een *indruk*, niet voldoende voor de pathetische uitroepen van Dr. STRATZ.

„De tallooze gevallen na abortus criminalis zijn zelfs in ons beschaafd Europa niet allen uit te vinden”.

Volkomen juist. In Indië nog veel minder. Men moet daar nog veel meer *vermoeden*, dat ze er zijn. Maar zelfs al waren ze *wel* allen uit te vinden, dan bewijzen ze nog niets vóór of tegen slechte of onvoldoend aantal goede obstetrici. Bij de beoordeeling *daarvan* zou men ze, mijns inziens, eer van de gevonden cijfers *afrekken* dan er bij *optellen*. De getallen van BERVOETS en VAN BUUREN en zijne eigene telt Dr. STRATZ in zijn antwoord bij elkaar. De getallen van de beide eerste Doctoren gelden intusschen Inlanders, die van Dr. STRATZ Europeanen. In mijn brochure heb ik betoogd, dat de beoordeeling van de obstetrische nooden der Europeesche en Inlandsche bevolking scherp uit elkaar gehouden moet worden. Ik kan die optelling dus niet billijken.

Of het mijn bedoeling geweest is bij de bespreking van de ovariaaltumoren zelf een onbezonnen statistiek te publiceeren, zullen de lezers van de brochure zelf kunnen beoordeelen. Ik geloof niet, dat zij het daarin met den Heer STRATZ eens zullen zijn.

„Of ik de mededeelingen van de Engelsche dame, van Prof. TREUB en van „Dr. STRATZ met verstand heb gelezen, de zinnen in hun verband heb ge„laten en getracht heb mij op de hoogte van het onderwerp, waarover ik „schreef, te stellen?” kan ik gerust aan de beoordeeling van anderen overlaten. Er blijft mij trouwens wel niets anders over. Alleen is mij uit geen enkele uiting van Prof. TREUB gebleken, dat ik hem verkeerd begrepen zou hebben. In mijn brochure heb ik mij onthouden van *eenige* mededeeling wat Prof. TREUB *zelf* geantwoord heeft, ik zal ook hier niet zoo indiscreet zijn. Ik geloof intusschen niet, dat Prof. TREUB aan Dr. STRATZ het recht zou gegeven hebben ook uit zijn naam te spreken. Qui tacet, consentire videtur, zei Dr. STRATZ. Wel, als Prof. TREUB dit nu doet omtrent deze mijn laatste alinea, zal ik voortaan omtrent deze zaak ook *geheel* kunnen zwijgen.

MONNIKENDAM.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

LONDEN. — **Virchow's „Huxley Lecture”.** De rede, door VIRCHOW den 3den October in Charing Cross Hospital uitgesproken, handelde over de jongste vorderingen der wetenschap en haar invloed op de geneeskunst. Na een woord van hulde aan de Engelsche gewoonte om de herinnering aan groote mannen door „lectures” levendig te houden, wijst hij op de beteekenis van HUXLEY voor de studie der biologie. Het was een Engelschman, GLISSON, -die het eerst trachtte, het leven aan de levende stof te be-